

Наш Лемко

PIK III.

Ч. 19 (67)

Львів, 1-го жовтня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 3. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA'3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після уяви.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зод., Піврічно 1 90 зод., Чвертрічно 1 зод.
ЗАКОРДНОМ: Річно 1 ав. дод або рівнозартість.

ОСІНЬ У КАРПАТАХ.

На Лемківщині копають бандурак. На світанні бачимо, як жінки в Душатишині — село Гирова — помагають своїм українським священикам викопати банулю.

ЗБІРКА У ДУБРІВЦІ РУСЬКІЙ.

На основі дозволу Повітового Староства в Синоці, з дня 18. VIII. 1936 Ч. Pol. 10/c/59-36, переведено у Дубрівці Руській в дні від 20—31. серпня ц. р. збірку до замканих пушок, яка у своїй висхіді дала квітку 18 зод. 24 сот.

Квітку цю жуаємо в цілости на покриття видатків, звязаних з веденням Дитячого Садаку у Дубрівці Руській.

Старшина Кружка Рідної Школи у Синоці

ЗАПОЧАТКУВАЛИ ХОСЕННЕ ДІЛО.

При Кружку „Сільського Господаря“ у Воробинку корол. започаткували в порозумінні з „Рајон. Молочарсько“ в Сяноці т. зв. **асесураційний відділ під випадків на худобину**. Річна вкладка асесуруючого худобину вноситиме 2% від вартости даної (дотичної) штуки. Оцінку вартости худобини буде переводити оціночна комісія, з фахівцем на чолі. Всі повинні подкавитися тим хосенним ділом.

Прегарні колірні образи до христівських хат.
Розмір образів 42×30 см.
1. Ісус-Цар, 2. Ісус-Пастир, 3. Ісус між українськими селянинами.

4. Перше святе Причастя.
Ціна всіх 4-ох образів разом з поштовою оплатою 2,40 зал., 24 образів 12 зод. разом з поштовою оплатою.

Замовляти:
ВИДАВНИЦТВО „КРИНИЦЯ“
Перемишль, ул. Водка ч. 10.

ХРЕСТ.

В широкому полі,
Гей на роздоріжжі,
Де літом квітти
Ховалося в збійжі, —
Стоїть хрест покляни,
Із дерева збитий...
А на нім Ісус наш,
Сам Ісус прабитий...
У полі, як сіпгом
В землі давів,
Броджа шляху
Шукать не вайє...
То Ісус покаже,
Вінде, поможе...
Ой бо добре, добре
Є то Серце Боже...
Літом знов засів,
Осеню плоди
Господь зберігас
Від бур і негоди —
Хоронить від злого
Всю землянку біду,
Благословить мовчки
Україну рідну...
Іванка Трешневська.

До наших Передплатників!
З цим числом розкласмо розрахункові перекази і простою вислати належності та передплату.

Чи ви вже маєте

„ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ ЛЕМКІВЩИНИ“,
та „УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНИ“

якщо ні, то заповне це ні.

Ціна обох книжок разом з поштовою оплатою 4 зал.

ЗАМОВЛЯТИ в Адміністрації „НАШ ЛЕМКО, Львів, Зіморівича 3.

Не даймося!

Багато є справ, які конечно належить виводити обговорити, над ними призгадуються й знайти для них правильну та розумну розв'язку.

Які саме ці справи? Наші внутрішні.

Напевно, недовий, що перенатає ці слова, буде дивуватися. Яко — запитає — про наші внутрішні справи мало говориться? Адже маємо стільки газет, читалень, ріжних установ та здається, що лише про наші справи безпачастанно тут говоримо.

Почасті правда. Багато пишеться в нас про різні прояви нашого життя; але це справи радше зовнішні, а саму суть внутрішнього життя хочаємо — чомусь — під покривкою. Любимо говорити й критикувати других, чужих людей; у них бачимо все, добрі й лілі прикмети. Але найкраще видимо ті ділі, що навіть собі з них часто покинаємо; одначе своїх похобок і гріхів не хочемо бачити, що гірше — про них говорити, бо „правда в очі коле“.

Одним з нагріаніших проявів нашого народного життя, новий бачимо на наших землях, зокрема на Лемківщині — тій найдалішій на захід існуючій закутті — це брак взаємної згоди, суспільного вироблення, карности, єдності, якою ще не так давно гордились наші діди й прадиці. Тою єдністю Лемківщина сотки літ стоїла твердо, непохитно, поборювала всі бурі, що навалили на неї, тою такою єдністю й солідарністю будували ми не одні народні установи — не лиш у себе дома, але й на далекій еміграції, в Америці.

А сьогодні? Скажім собі правду. Чи можлива в нас така поділу

гідна єдність, що хочби до війни плавувала в наших селах? Сусідів завдували нам нашого народного вироблення, бо не находився ні один Лемко, що виступався би згід той дисципліни. Сьогодні — ми розбиті на — чорт зна — скільки партій, Українське ненавидить русина, русин угоняв би в ложі води українця, православний не терпить греко-католика, цей баптисту, знов же той відказує на якогось безбеланника; заведено якийсь закн, творять з нас новий народ — одним словом сієка та волює!

І це має бути дійсний стан нашого народного життя внутрішнього, сучасного життя Лемківщини. На такому воєі не задемо далеко! Якщо зараз негайно не звернемо, то ця критика твердіння — наша держава Лемківщина пропаде — на превеликий стид і ганьбу, головено нам вим, що це бачити, а не хочуть про це говорити.

Дехто з тих, що творять сепаратизм, нові закни та нові народности, каже, що й в других народах багато партій, та що такі партії свідчать про життєдатність народу. Так! У всіх народів, хочби в наших сусідів бачимо різні партії, але ці народи — то державні народи, у них різні класи й стани, то-ж нічого дивного, що й різні партії. А ми що маємо? Одного бідного селянина та і йому різні приходимці кажуть боритися брат з братом.

Немає-ж у цій братобійчій боротьбі щось зискане, чогось доброго? Хіба кожний совєстний член нашого народу, зокрема нашої Лемківщини бачить вже, що тут мусимо вивести рішучу, безпощадну боротьбу всім тому, що

розбиває нас і готуєть нам пошу руїну. З другої сторони всі мусимо знайти назад той цемент, що нас об'єднить і дасть нам сили до будови і хришчани нашого народного життя.

Довгі ліни цементом тим, що всіх нас алучи, була наша Церква. Вона була не лише Божим домом, але й народним; в ній чули наші батьки слово Боже та одночасно рідке слово. З часом крім церкви ставали на наших землях Читальні, Кооперативи, Народні Доми, що тек рука в руку з Церквою хришчани та додвали сили народові. Всіми тими добутками тимались наші батьки. І все те дістали ми в спадщину по наших батьках; то-ж святий наш обов'язок наказує нам: що спадщину — як свого ока беріть! Іх заплюди, що нам у те-стементі переказали: Держіть і бероніть св. Церкву, читалень, Народних Домів і всіх народних установ нарівні з рідною землею кріпко та солідарно, до послідних сил! Тоді ніхто не вієт нас розбиті, усі бди та бурі проминуть, будете сильні, а всі чужі народи будуть нас шанувати й поважати“.

Заповідь наших батьків — це заповідь нашої історії — зовсім вона проста й арозумна. Не треба нам шукати чужих пророків і чужих правд, бо маємо свою. А тому, що вона наша, своє, рідна, правда — повинна бути для нас найдорожча та й ануємо свято зберігти.

Ця наша рідна, ріднісенька правда повинна відкрити наші очі в тій сьогоднішній метушні, знаєти нас на спільну дорогу та об'єднати нас у спільній праці над будовою кращої долі.

Юліан Тарнович.

Зачинаймо віт наших дітей.

Не будемо писати окремої статті про здоровля наших перездішківаних, шкільних та позашкільних дітей. Не будемо теж це раз згадувати про значіння доброї книжки у вихованні дитини. Це знані справи. Але для припіру гідного наслідвання передрукуюємо слідуючий лист з Америки.

„Високоповажана Редакціє „Нашого Лемка“, у Львові при вул. Зимовавича 3.

На Вашу просьбу, щоб я знявлася збірку на „Дитячу Бібліотеку“ для українських діточок у

Лемківщині, сієво поділитися з Вами вісткою, що негайно по одержанні Вашого листа, приступила я до праці. Одначе, з огляду на те, що в нашій місцевості не багато живе українців, просила я подзмісцевих громадян, щоб вони піддержали в себе мною започатковану акцію.

Тож на прохання Лемківщини, щоб я знявлася збірку на книжки для бідних дітей на Лемківщині, що я з охотою принала та зараз взялася до праці, повідомлю, що ми ця благородну ціль аложили

добробільні дятки: по 1 дол.

Вір. о. Казькі, п. Анна Озіво, п. М. Шур, п. Т. Ясінка, п. Сербоні, п. Н. Давидська, п. Грошевська, п. М. Мельник, — по 50 ш.; п. В. Хомочин, п. С. Сувецький, п. Г. Костельний, п. А. Давидська, п. З. Рак, п. В. Рекрут, п. Кшиш, п. Стойко, п. Ю. Хадоревський, п. П. Валювський, п. Н. Вітеж, п. М. Вітня, п. Раби 35 ш., п. Сороко 40 ш., по 25 ш. п. Титяк, п. М. Вайт, п. С. Карп, п. Костянтин, п. М. Прус, п. Хонтовий, п. Колян, п. Рекрут, п. Вукоський, п. Стахис, п. С. Титяк, п. І. Кузн, п. Мювич, п. Семчукова, п. Н. Жетарук, п. А. Околіца, п. М. Вена, п. А. Шельц, п. Чопек, п. Володимира, п. Н. Дюбонин, п. Лизинький, п. К. Винавський, п. Г. Волошук, п. Кудрик, п. Морозова, п. С. Войко, п. Березинська, п. Песторо, п. Шаранова, п.

Стефаню, по 50 ц. п. Н. Барна, п. К. Оліар і п. І. Градиш 20 ц. Разом 25 ак. Доляри, призначені у цілості на українські колекції для Біблії української мовою Лемківщини.

Дуже дякую від себе всім Жертводавцям, що не відмовилися посприяти з поміччю нашої дорогий Лемківщині. Наш обізнаний свідок-ник Українці на американській землі накладе нам не забувати про

Рідний Край і допомогти нашим Сестрам і Братам у просвітницькій праці. Не однини, але всі як один, свідомі Українці ставайте до поміччю Рідній Країні. Рятуйте — ще раз кламчу: рятуйте українську шкільну мову. Лемківщини!

Вірно, що започатковане діло настане найширший відгомін у всіх крузах Українського Грома-

дства в Америці й Канаді, тою вірою крипаючи з Вами та посилаю з найакрадішими бажаннями успіхів у праці для добра Лемківщини та глибокою пошаною до Редакції.

Анна Оліар.

Українські часописи в Америці просимо передрукувати це повідомлення. — Редакція „Н. Л.“

Іван Філатюк.

Де поділися Лемки за 100 літ?

(Докінчення).

На західній границі бушної нашої Галицько-Волинської Держави, літаючи наш народ з двома сусідніми народами, з поляками і словаками, що тиснули його на скелі. Та оба народи вимерли, продовжити цілком ситі літ наш народ в уродливих землях — рівнині, а літин йому неурожайні гори, де їм самим не оплачувалося осідати. Вони шукали ліпших земель, уроджайних, а нашою українському племені Лемкам, оставили вузький-кий клин у горах, майже під сам Татон.

І в тих горах, не жив наш народ своєвино, бо не зростив пісар природних прав, бо його не прибуло, а убуло. Як подивимося на наші писані урядові документи з перед сто літ, бачимо, що дерки наші Лемки, жителі тих білих гір, цілком не розмножилися, їх не прибуло, а убуло! Насуваються тепер питання, де вони поділися, бо не віримо в це, щоби вони не розмножилися бодай в два, три рази, як змоволися через той час цілий український народ.

Для прихру беремо два шематизми перемиської епархії за сто літ, а то в 1830 році і 1934 року, як м'ямо від рукою. Тут ясно бачимо, що в селах:

1. Андриєва (Новий Савч)	389	362
2. Андриєвці (Савч)	48	8
3. Бавиці (Геранці)	511	131
4. Баркович (Новий Савч)	165	96
5. Батирів (Перемишль)	299	149
6. Біла Воля (Нов Торг)	745	544
7. Баличів (Равні)	246	155
8. Балківська (Геранці)	596	412
9. Бельжів (Геранці)	118	37
10. Березів (Геранці)	767	251
11. Березівка (Ясно)	285	243
12. Брунари Вискі (Ясно)	368	300
13. Буковин (Савч)	36	33
14. Буковинка (Савч)	106	107
15. Високоватка (Ясно)	245	47
16. Високи (Коросів)	197	12
17. Вирків (Геранці)	251	172
18. Вирківка вала (Н Савч)	360	342
19. Високи (Лісько)	422	367
20. Високовин (Савч)	152	139
21. Воля окшанська (Ясно)	415	373
22. Габів (Ясно)	108	66
23. Гачівка (Геранці)	963	756
24. Гарнова (Коросів)	649	201

25. Саканів (Геранці)	687	518
26. Ладин (Березів)	29	2
27. Давів (Березів)	142	73
28. Довжич (Ясно)	439	170
29. Дубів (Новий Савч)	343	284
30. Дубівка (Березів)	83	4
31. Дубельок (Перемишль)	180	86
32. Жидівське Коросів)	504	296
33. Завидів (Савч)	1041	1051
34. Завидів (Лісько)	257	239
35. Зубівська (Лісько)	399	308
36. Калюва (Геранці)	300	62
37. Калюва (Геранці)	556	300
38. Калювини (Ясно)	162	145
39. Ковчів (Геранці)	474	349
40. Коросів Висоцький (Савч)	364	264
41. Коросів Польський (Савч)	346	325
42. Котів (Ясно)	345	193
43. Кравчин (Ясно)	637	527
44. Кривий (Березів)	210	262
45. Криве (Березів)	167	57
46. Луг (Лісько)	305	190
47. Ладжин (Коросів)	153	151
48. Мислова (Коросів)	1499	1279
49. Монашів (Савч)	539	485
50. Мотилівка н.к. (Нов. Савч)	102	37
51. Мотилів (Савч)	61	5
52. Наля (Геранці)	101	57
53. Нагорів (Савч)	49	28
54. Нековат (Березів)	113	95
55. Небішів (Березів)	126	18
56. Ожків (Ясно)	469	312
57. Перува (Новий Савч)	467	171
58. Петрівка Воля (Коросів)	872	839
59. Поділля (Савч)	84	4
60. Прогова (Геранці)	341	225
61. Рачівка (Коросів)	105	63
62. Реветів (Геранці)	884	749
63. Ровнен (Коросів)	165	98
64. Рустівка (Лісько)	152	119
65. Урив (Геранці)	781	531
66. Смеркович (Геранці)	1091	667
67. Світнич (Геранці)	719	341
68. Славин (Березів)	75	24
69. Тешів (Березів)	29	2
70. Прелуж (Савч)	993	462
71. Тернівка три (Лісько)	304	222
72. Урив Руваль (Новий Савч)	812	305
73. Чачів (Новий Савч)	45	66
74. Чорна Воля (Новий Торг)	375	343
75. Чирин (Нов. Савч)	632	412
76. Чижорин (Коросів)	487	357
77. Шклярів (Савч)	165	3
78. Шклярівка (Нов Торг)	969	690
79. Шклярівка (Лісько)	149	139
80. Юрків	61	59
81. Явір (Ясно)	192	21
82. Яковів (Геранці)	343	268
83. Яшківка (Геранці)	539	44

Назив з скобками () означають мертві. Перші числа означають кількість Лемків в 1830 році, другі в 1934 р.

З порівняння з'являється бачимо, що за останніх сто літ населення наші на Лемківщині у 88 громадах вомножилися, замість подвоїтися або потроїтися.

Над тим страшним явищем треба нашим комуністичним чиновникам добре застановитися, а якої то причини так сталося. Треба прослідити справу на місцях. Де ця людість поділася, чи вимерла? Продовж цілого століття з бід в інших краях, чи змінилася обряд і перетина в інші села, а що не хочемо вірити.

Крім того в деяких місцевостях нашої Лемківської людість через тих сто літ різко дуже мало прибуло. В місті Ліську за сто літ не прибуло жні не убуло одної особи (318 осіб).

В деяких місцевостях прибуло во днос, троє, або по кількох осіб. Найбільше таких місцевостей, де продовж 100 літ прибуло по кількінайдити осіб, менше по кількінадесяті осіб, що зачисляемо до нашої всенародної втрати.

Третина людість прибула: в Мадичів Вел., Пакошівці, Ревелі, Родзілля, Согорів Гор., Суковатів, Тарнівці, Тилчів, Тереві, Угнівці, Шамів. **Волошин** людість прибула: в Білячів, Боську, Висоцьку н.к., Врховці Вел., Дарові, Манастирів, Морохів, Новосілля-Гневош, Ославці, Омкшівцях, Прусів, Ровнів Русь, Смерков., Суковатів, Чистогорбі, Яблонів Руськ., Яселі.

Іва рази людість прибуло: в Балігороді, Березинці н.к., Боберці, Зисаринівці, Кришів, Лазів, Мошківцях н.к., Виськівці, Волі гор., Вільшівці, Воли кор., Воробаньк корол., Глузів, Голуковці, Гомчів, Дюрдюлів, Добрий шлях, Ідубричів руськ., Загумнів, Заулав, Ідубричів, Карлівці, Кисельці, Костарівцях, Кравців, Лоднів, Лубий, Мхлів, Обертині, Ольшанців, Оларівці, Павлівці, Перемишльці, Потлівцях суров., Пулавцях. Чудовцев., Семшовці, Семьковці Воли, Середнів Селі, Согорів доль., Солотинцях, Стежаниці, Токнівці, Цариньківці. Три рази найбільшлася людість в селах: Воля, Постолова, Долнах, Жердеві,

Дитячий Салон у Волях с.д. Тиражі — 57—288 1936. Проводилих п. Маруся Борисівна, Поібм Впр. о. Зенон Круцький, парох.

У ГРОМАДІ СИЛА.

Клясовна громада дівочої школи ім. Шевченка у Львові вела продовж цілого шкільного 1935-36 року шкільну кооперативну крамничку та складала що тижня збірні ощадності на ювівечку в „Дієстрі“. З цієї заощадженої квоти привичаєт 25 кв. на закуплення в „Світі Дитини“ бібліотеки, яку вислано через „Просвіту“ українським дітям у Польних місцях на Лемківщині.

Учениці української школи ім. Шевченка складають української шкільні діти з Польні щире лемківське Боже заплата і просять дальшє про них тямити.

Замітка: Цей гарний промір, започаткований малею шкільницями у Львові, повині в першу чергу наслідувати всі ті, що імє заєсть на серці добро Лемківщина. З окрема звертаємось до наших Братів за Окзаном, щоб тілзи за цих гарних промір та прислали посылити на таєрених таках бібліотека для бідних лемківських дітей. — Виказ жертводавців будже товчо поминаєтца на сторіцях „Нашого Лемка“. — *Редакція.*

ПЕРШІ ВІСТУНИ КРАЩОГО ЗАВТРА.

У віторок 15. IX. ц. р. прийня Алостоцькій Адміністратор о. др. Яків Медвещий у Риманові-Живці, на андійській українській шкільниці, дукляньського деканату.

З Його інтересних питань про стави релігійно-морального життя в українських селах — Дукляньської округи, виявляється, що справа Лемківщини лежить Йому дуже на серці.

Теплі, батьківські слова Експ. Кир Якова не тільки свідчать про Його благородне серце й найкращу волю, але кажуть надійтись, що

так вірні, як і свещенник цілої Лемківщини найдуть у Йому правдивого опікуна та Архиріера по чину Мелхиседека.

НАША ДОЛЯ.

До складу й прикладу.

Як вечір став надходити у минулу неділю, тоді зайшов я до Пашка Кусого на хляво. Вхожди в хату, адороваюсь, дивлюсь сюди-туди, бачу: сидять Пашко та ще якісь чужі люди.

В хаті було досить темно, я не міг пізнати, що то за люди зайшли до Пашкової хати.

Іду ближче. Витисює зі всіми. — А до лиха! — сміюся й кажу ось так сам до себе зтиха.

Так це самі свої люди, сусіди Пашкові; зійшлись тут, щоб провести час на спільній розмові.

Тутки сидять: Андрій Ричак, Федько Шестаченко, Іван Дужий, Петро Шевчук ще й Василь Крачченко.

Всі засіли коло стола — наче адвокати й мене теж просять, щоб разом з ними сідали.

Я сів кінець стола. Всі зараз загомоніли, а Іван Дужий, то так ларичків шпосили.

— Я все кажу — кричить Іван — що доля химерна, що вона лиха й нема в ній правди ні зерна!

Чи був хто, щоб доля нас коли-небудь пестила? Або — щоби була для нас ласкава та мила?

Ні! Вона все нас надіяла лихом та горем, всім лиха їмє зсылала, багатьох аж за море.

Вона кидала нами всюди, мов вітер солову; жаліться на неї, не маємо де й кому. Інші десь... жи-

вуть у гараздах, у багатствах планують, у них і воли, вони свої держини мають.

А ми? — Ех, бодай то... краде того не казати, бо ще можна собі яке лихо нажити.

Зітхну. А може він щось сказати хотів, та в тім покотився по хаті гомін нових слів.

Це Пашків син Степанко, шішнадцятилітній юнак, що досі тихо сидів, тепер промовив ось так:

— Нарікаєте на долю? Ех шкода ваших слів! Нарозником і сльозами ніхто дола не впроста.

Нім треба геть отрестись зі стонів і хвиляти, бож ми прещіть люди, а ми посіли бездумні сотворіть.

Ми повинні бути не такі, як стебелесина, але твєрді й незломні — мов кришка пружина.

Та її чим більше й сильніше стинуть натискати, тоді, нова кращий відпир буде давати.

Як хочемо, щоб доля усміхнулася до нас, то покіймо владі-стони, — до діла берімся враз!

Якщо всі віра, щиро візьмемося до діла, тоді доля стане для нас краща та мила!

Степанко перестав та всі мовчки потягнули головами. Тоді я відівався до нього осьлими словами: — Славною кичте! Славно Степанку! Славно ти сказав! Колиб ні так думали, тоді б кращий час настав.

Я й вірю, що прийде краща доля, ліпший час, бо нас твєрді духом юнаки, жунуть серед нас.

Прийде час, що кращої долі діждеться кожний, а враз зі всіми діждеться й

Петро Попередній.

Склад Народної Торговлі в Сяноці

поручає членом, кооперативам і приватним купцям споживчі й колоніальні товари, насіння господарських рослин і трав.

Батьку! Не жалій озвора твоего владку з завети для добра дитини! Запроунеруй для свого сина, чи довечки

„СВІТ ДИТИНИ“

який стане для неї справжнім приятелем і дубинкей! — Пиши на адресу: **Львів, ул. Зіморонча ч. 3.** Числа оканові вислатьсь безплатно!

Ще про талерговські поминки.

З галицьких „руських“ можемо поспішити навіть тоді, як беруться до повсякденної роботи.

Прикладом: у Лося (Горлицьчина) поставили талерговський хрест. Під хрестом річки „політики“ — голосили один від другого — викрикували, що „жертви Талергофу“, це жертви „за єдність руського народу“, за Росцію.

Та в тім самім Лося, недалеко від талерговського хреста, забутий всіма воєнний цвинтар, з могилами руських солдатів, трираменний заляаний хрест з табличкою „Русс“.

Таких могил по Лемківщині тисячі!

А думаєте, що якісь „руський“ хоч раз окопав кім в тамту сторону? Від двайцять літ попри ті могили ходять ріжні „руські“ Сьокля, мали й великі, чи хоч раз відправили там паханяду, випрошували хоч один похилений хрест?! Від двайцять років... І до Лося на „талерговське свято“ позадіяли ріжні „патріоти“, навіть Цебринський зі Львова; співали, кричали „Росція — руській — єдиностю“ — але від тамтих могил адалека! Паче чим відринулися. Навіть талерговський хрест плечима поставили до руських воєнних могил. — Таке ті солдати поклали свої молодечі голови у могилу — такі за

Росцію. Це-ж були авангардисти — перші стемі російського заборото імперіалізму! Чому тепер „патріоти“ заглянали на них?

Може томо, що паханьки-паханьки не покрили Галичини?

Може — якшо не катастрофа під Горлицями — ті руські воєнки „присоводили би Лемківщину разом з господином Трохановським і Сьокалом до матушки Росції“?

Що-ж „дой“ не адалося салдатам. Одначе признати їм треба, що крісом і багнетом здійснювали „єдність руського народу“, що за те життя своє дали...

Але що це обходить горлицьких „руських“? Солдатів уже „лет“, даже „лет копеек“!

Чи так шанувється своїх героїв? Українські Воєнні Могилы — це Пантеон — це святилища слави Українського Народу. Бо кожний культурний народ такі могили найбільше шанує. Перед „можливо невинного воєнка“ у всіх столицях світа, найбільшій державі мужи клонять голови з пошаною.

Лише наші „руські“ відвертають ся плечима до могил дійсних руських воєнків!

Це вже видко якась окрема, оригінальна „істинно руська збоґака, даже політичская реч“.

П. Жибис.

ДИТЯЧИЙ САДОК.

Стараним Повітового Кружка Рідно Школи в Сяноці відбувся двомісячний (серпень — вересень 1936) курс Дитячого Садка в селі Согорів довший під проводом П. Сірюної, учительки зі Сянока.

Дітей сходилося 21 в дошкільному віці до хати господаря Каташовського, що радо й жертвено віддав свою світлицю під Садок.

Дні 30. VIII ц. р. відбувся попис дітей з нагоди закінчення Садка. Зійшлося багато людей зі свого та чужих сіл, аж серце радувалося, як діточки гарно вбрані в народні строї, співали й декламували у своїй рідній мові та національному дусі.

Миле вражіння на присутніх оставили вправі в українськими прапорцями.

Слід додати, що багато сил і енергії вложили для виховання Садка панна Сірюная. За не належить ся її щира подака і признання. Це справа ідейна людина. О. Г.

Купуйте тільки найкращі шевські кілки

ДЕНДРА

Фабрика
у
Львові

вул.
Поточківська
к. 85 а.

Юліян Гарнович.

ПО ЗАГІНЧИКУ.

Присвечую Д-рові П. Б.

— Якіс ден задіргнувся на нім гадзінним приречку. Найстаршо Штеффана — веле — та Яцьковського сына — пропіннячи акасарванчичи, Евка сі скопичила, Дави а бовсами місима пайтаньши сі поєлок. Ниш бин загалоканій вітришок, букхарт Фидько. Сого вніривши жиди коломом до ся приналюдли — звичні — варганит, сланивших жидят приколнцата.

Сала недуже, лем тівко сьой фамилий. Не ракувати керманьши Ульян до своїм царством й неусучим фалатком запєчка.

Як нові Николай вгварит; шичичина — реку — сунта, привісна холбра, што бис ани кірцьом долина недосудит, ани байснїком незатарак. Пропад хованец до віртуального суду...

— Ниш сі глєс вонди вноут по ній Яцьковій піпарачині, бо си лем

заєдно догаджав — инштївіра... Палїновка, горка вода, кет я зумру, вельга чохла... фраса, не чохла! Так си фалєчик кидивальшї шторцувал, од дізне дієського, — меркуєтє.

— Не знаєте? Ба, та сєс Удичи гавган Яцько — ци як там на мєно. Тот, што полєчко за палєчку й дуганє, вїдїєвськїй загін по загінчїку вгторочив, аж до крєтєсу.

Пок їнди нїбшїши, родчїє жил, їнклєвоа запалухох гавєського яляючїє, поношавєс, галєкока по обїсто, як даний прєсатар. А кет їнди Ульян матївкї а глївнїшї, ци сєсонєкїм явобтал, бо мїш цїорайкї пєкєлєнєкївкї за аїнд поїнбалєшуєтє.

Лєм си пак пїлєчє — вєлє дєска руська! — оївнїком прївїсїчєв. Звїчнї, ти гадєа. Аж му на кєрмєшу Марька аїнд Гудїнок, з мїшкїмї павлївнїа обєртєка прївїфїлєа. Фурт і тїжє до нєй го пєрло. Ани арєвнїх крєп, ани кшїтєфєрїє, ани фєфїрїє, лєм за нов кєрєлїєвкє ба-

їуванїя нєнєсчє. — Сїлєа сїя нєбєжєвкїлєа нїєго гадзїнїа Ульян, ажї сї нєвнї фєрбєтчєтєа прїнштїрїєбєлєа. — Брївїтєр — хїмїю нєржє під порїє, по гатїєн до прївїчкї а падїтєсє заволокє Яцько. За нєчє час вєтєр вїгарїєлєа, а гад жєдївськїй звїзавїєсє — стужєка по стужїє, тєрам за тєрам, од пєрнєго прутєа, аж по нєзрїчкєу — полєчко за тєрорєчувєлєа. По фєлєтї, по загонї, до хїнєтє, аж пок Яцько під лєвом нє скєван. Огєрєднїчї гавєбєско, прїпїнїєчїє.

Бїкєлєа бєрїєцкє Ульян а пєлєтєрє одчїтуватїє до Рабєдї — пак до бєсаркї — дє там! Однїшєв нє пїчєчкїє.

Самїсїчкєа бєз дїстємїнкєу на людєкєй покєвнїєа крєй сєлєа зєхєлєнєа, бєз загїнчїєкєа прїнєгогє... — Хтєж нїє кєстї бєдє прєстувєтї? Нєчє єс мє лїнїш сїгєдїнєку купчїє? Цїм тї пєлєвїчкєу спєрєлєа?... Трїнїтїєтє кїсєйкєа трїнїтїєтє; чо-гєг ошє сї бєтє — жє сї нє нєо смєртєвкїє стрїтє? Нє чубїєа смєртєа кудїчєа, бєо го бєлїтє гєлєчкєа...

Величавий концерт українських пісень.

У неділю, дня 20. IX, а. р. за гостини до Вороблчан королівського з концертом українських пісень хор з Бонарівки, пов. Решів.

Свідомі та діяльні члени Т-ва „Сльський Господар” у Вороблчу, побудували на вільній площі під домішкою Крукача „Сльв. Господарів” сцену, де відбувся концерт, бо солісти заборонили давати концерт у с.-л. Народного Дому.

Маси народу обох сіл прислухувалися зі всіх боків (так за. м. в. алевані і другі стояли з далека і дивилися, як вовк до бабичого гуроду), як дзвонко півнула українська пісня під умілим проводом п. Костя Лиска. Хор відіслав садиуючі пісні: 1) Заповіт, 2) У дві пари, 3) Сонце вилетало, 4) Рече та стоїне, 5) Іхав козак дорогою, 6) Широким луг, 7) Чом тужиш, пачеши, 8) Засло сонце золоте, 9) Журав, 10) Ой їва гори та сльвий вітер, 11) Закувала та сива жуваля, 12) Боже Великий. Хор мішаний: 1) Ой пряду, пряду, 2) Ой сяду я в понеділок, 3) Ой три шакли, Іхав козак за Дунай, 4) Сонце заходить, 5) Ой їва гори, і 6) Птичий спів.

На бажання місцевих дутоників дутонички з Бонарівки виконали Лугово Молитву до шправ, а ціла

публіка вислухала її з заперттю віддихом, стоячи.

По концерті, вечером влаштовано прийняття для Бонаривчан, на котрим Пасиль Качмарський від Бонаривчан, а Степан Вархолак від Вороблчан — сказали собі взаїмну подяку і побажання; одночасно прирели собі взаїмну постійну співпрацю обох громад на полі віднесення культурного ріння й української Ідеї. Планіше понесали во доміщі веселі співальні пісні, веселі мелодій гармонії та жива гурічка Лутоничок і Лутоників обох побратівних сіл. Молодь згаданих громад, мимо кількох десятків розділень п. альметрив доказала практично, як понині шанувати свідона українська молодь Лемківщини і вагати цілого Українського Народу!

Піано в ніч, по зворушючій пращані і співному відіспіванні Українського Національного Гімну від Іхали Бонаривчані домі, полишючи мисль, незатертий спомян, по культурному переведенні співних хвилю.

Сід побажати започаткованому співжитті на культурно-освітньому полі, як найкращого смарують на славу нашої Батьківщини! Честь та слава Молоді!

Челак.

Українські жінки і господарі в селі Воловець, к. Пезьовогої. По середині Вар. о. В. Гайдукевич зі своєю донькою.

Відповіді та запити.

Петро З. з Поляни пише, що його кінч часто нездухає на козьку, як на не помогти: Кольку дістає кінч від шкідливого хору: гороховиня, гречаник, полони, грису, солома, або і від оброку, ковошиня, трава та зеленини, як зараз по Ідеї женеться хоня до роботи. Також від ячменю, жита, бобу, від бульб, сплєснєлого сива і конюглєн, як голодому конєні дати того заблагати на раз. Тоді кінч западає на хоробу жоулка, прїє, качається з болєю й пераз гине, бо не може випорожнитися. Хорого коня вонести зі стаїки, щоб не побився. Розтирати вітрини жнїтї і боки, щоб розігріти. Заливати відваром з румянки, додаючи З ложкї глєвберської соли на 1 літру води. Як це не помаже, то встромити добре зволажену руку до відходючої кишкї та випорожити її, а ганьбою в кишку вжогити галку мїля, посипави сілєво. Це скоро помаже конєні, тоді його вкрити, щоб не перестудився.

Збірна відповіла: Як переховути бараболо. Мїсце, де сіпнється картопля на зиму, посипати верствою грубо товченого деревного вуглє. Картопля на такїх плїстїцїх буде аж до весня свїжа, смїчна та не скїлїчиться.

„ЦЕНТРОСОЮЗ”

Львів, ул. Зімороньча ч. 20/22.

поручє мїля квасного варюбу до прїаннє й чїтїя з квасом, мїло тодєстова (трєсїчї форат) мїло до голєннї; мїтнї з класїей ваннїкальї. — Замїньєсть експортот: єсь, бєсєва, фєсєвал затрїаннє. Має на сїлєдї: шїтєчї погнє, вєсїнє, гєсєдєрськї мїтнї і прївадї. — Всє українськї Коопєратїви на Лємківщинї робїть звїязь члєтїцїзлєх з „Цєнтрєсоюз” Лєвї, Зїморєнчє ч. 20/22.

Боротьба зі шкідниками.

Як знищувати мишей, щурів і блошиць.

Забезпечитися проти мишей дуже легко. Обкопайте стїни і обори, навіть стодолу, глибочини мулясини рїнєцєм з прєкраснї бокачї. На дво рївнє вкопайте дренажнї руркї, так, щобї їх горїщї мїшєць бєв рївнїч з двома рївнєцї. Як не маєте дренажнїх рурок, то зробїть собі водїбнї блїзшїнї трубнї зі старїй бланкї, або закопїтьє старї горїщї, нїмовнєнї водою. Але ще раз кажемо: так, щобї бєвї рївно закованї з двома рївнєцї.

Вночі миши виходять зі стога або стодолї пити росу. Падають до рївнєцї і шукають вигїданого виходу. Бїганючи по двї рївнєцї, падають до дренажнїх руркї і не можуть звїдїтам вискочитї, або падають до горнїка з водою і топляться. Що вночі можна так ловити по кількєдєсьтї мишей. Вони за добу їдять пару кг. зерна.

Знов-же один щур їдає рїчно 37 кг. хлїба, а пара щурів може дати рїчно 860 потомкїв, це страшно. Тому щурїв треба бїстро вни-

щувати.

Найкїльше так: До кожної дїрнї налїти по кількє жєнок дьогтю. Щурї вилєзачнє смарують собі ногї, а потїм внищуючї лапки, цєй дьогть нїмовоїтї облєзують.

Від дьогтя багато їх гине, а решта поїває, бо дьогть щурї страшно нечївдїть.

Щурї є не лише величєснї шкїднїкама, але вони розносїть ї багато хорїб, бо нема бруднїшого створївнє як щурї і миши. Тому треба їх вїсїльнїма засобамї внищїти.

Добре також порозкїдати печєної мїтнї, а щурї поївають. Або поточнї шлєка, помїшати з грубо муковою, дати оцєю, спекти пїлнїцкї та порозкїстїтї не в тих мїсцїнєх, де є щурї. Щур лакомо їсть і агїне.

Блошиць вигнубити легко: кїльчє хорїчї сози розпустити в 2 літрах кївнїчїй водї ї цєю водою позалївати всї шпєри або втерїти шїтїкоц мочєною в цїй водї. Від солєної водї блошиць гнєуть.

Франц Кокоський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка піп-східними межами Лемківщини).

Хочете розвідатися, як працює „Рідна Школа“? Загляньте в домішку д-ра Степана Ваночко-ва, поговоріть із ним, або секретарем кружка м-ром Левком Бухачовичем. Довідаетесь багато про працю Кружка, різні перипети, про все. І багато наукоцес, дуже багато. Лемківське товариство „Український Народний Дім“ у Сяноці не має своєї власної домішки. Але мало свого першого голови о. Костянтиновича, що придбав для нього гарну площу в середмісті, має тепер молодого, рухливого голову, д-ра Володимира Карановича, що поставив собі за ціль призбирати фонд, потрібні на будову цієї домішки.

Про діяльність Філії „Прогреситів“, що сягає до Горлицьких, Яселинських, Березинських, довідаетесь в д-ра В. Блавацького та неумомного організатора Філії Петра Венгльовського. Коли-ж хочете побачити чудної вишивки, загляньте до нової домішки п. Ірини Добрянської. Потреба нам якої нової української книжки, знайдете їх певно в домах проф. Ф. чи рад. Б., а ще стрінетеся та з сердечним, гоштинним привіттям, ширим, сердечним словом обох хазяїнок.

Я особисто не міг би розпратитися з Сяноком, не завідавши до могого знайомого ще з чернівецьких часів, д-ра М. Бажалюка, відомого автора популярних праць, друкованих особини книжечками, або у виданнях „Прогреситів“. Зарічкую сміло твердження, що це наш найкращий популяризатор природничих наук, повний знання, досвіду, що вміє промовити простим слогом, та гарною українською мовою. Якщо я знав б, що це не буде незлюбовність з моєї сторони, зрадби би вам іще, що в його гарній талан до весілля, троха нашішляхся оповіданн. Але тому, що не знаю, як він буде на що „зрзду“ задивлятися, мовчу.

Іще кілька цікавих дат і фактів зо старовини Сянока на закінчення. Брак джерельних, архівальних матеріялів не дає нам змоги провірити початків міста Сянока. Можна тільки з усього правдоподібності припускати, що провози XI і XII століття повстали за тодішніх княжих часів сяніцька твердиня. В кожньому разі Сянік існував вже з початком XII століття в часі розгону Половців (1103 р.) за князівця Святослава Ізяславича й Володимирів Мономаха. Промовляє за цим наперед близькість осели званої „Половцян“, що повстала за поселення коло княжої кріпости Сянік половенців Половців та ще та обставина, що до XVI століття стояла на замковій площі в Сяноці церква, а замкові церкви будували в старині для князів навіть в місцях їх часового перебування.

Першу джерельну історичну згадку про Сянік містить в собі Галицько-Волинський Літопис під 1150 р. Літописець оповідає там про похід угорського короля Гейзи проти Галицького князя Володимира. Ця записка звучить: „Володимир же в то время стояше у Белза и ту услышав король уже яшел у город, поверга вози свои, и сам гна с дружиною

спосою к Перемислю. Король же прешед гору и иза Сянок город и посадиши его Яца, и села у Перемисля много еси.“ Щоб розвинути в город (місто), мусів уже Сянік давно перед тим існувати.

Згадку про княжий Сянік містить ще згаданий літопис під 1202 р., відаєк під 1206 р., коли то явля в князю Романо, втіканий з Галича зо своїми синами, Давидом і Василем, перед князьким князем Рюриком, стрінулася тут з угорським королем Гейзою. Відаєк під 1231 р. згадується у цьому літописі про Сянік, як про город сусідній з так званими „угорськими воротами“. В 1340 р. за польського короля Казимира переходить Сянік wraz із иншими княжими городами під панування Польщі. В 1377 р. навідується зі своєю дружиною до Сянока король Людвик Угорський.

Населення Сянока було за княжих часів наскрз українське та ще й за польських часів здержало дого свою народність. Крім цього поселювалися в Сяноці також чужинці, що приходили тут із сусідніх країн Угорщини й Польщі.

За княжою бувалишою Сянока звалили теж його церква. Історично певний факт, що вже за княжих часів стояла на замковій площі в Сяноці поставлена около 1250 р. деревляна церква св. Дмитрія. У ній була чудотворна ікона Розп'ятого Христа. Церква була сідком упадку давньої княжої держави та проіснувала до 1550 р. Тоді її розібрали.

Про те, що сталося далі, маємо в парохіяльній хроніці записане так: „Сяніцькі мшани, що ім забрала влада церкву на занку, мзочи приказ від тодішнього правительства, щоб провози трьох днів побудувати церкву на місцевості ім площі на валах, бо значше не буде ім вільно в місті будувати церкву, наскори закупили деревляну церкву в містечку Ясениці, а спровадивши дерево, побудували церкву в Сяноці, що проіснувала до 1789. р.“ На місці згаданої деревляної церкви збудували в Сяноці в 1784—1789. рр. за тодішнього пароха, о. Івана Куневича, за зібрані добровільні жертви — нову муровану церкву, що стоїть по инішній день.

На сьвіцьким „пред-граді“ (передмісті) стояла від непам'ятних часів друга деревляна церква, що її львівський губерніяльний уряд приказом ч. 27453 — на злобині і фальшиний донос із Сянока, що вона згоріла — приказав в 1790 р. розібрати. Останнім парохом сьвіцького „пред-града“ був о. Іван Вайцхов.

У XVI і XVII столітті був Сянік княжим, релігійним і культурно-національним осередком для значної часті Лемківщини. Уже в 1551. р. існувала тут школа, з неї виходили рукописні, церковні книги, преміром „Апостола“ в 1551. р. Були тут два добре організовані братства. Звідси вийшов син сьвіцького священика Михайло Василевич, що на прилучення князів Голяшавський переклав Євангелію з болгарської на українську мову.

В часах берестейської церковної унії придержувався Сянік разом із околице давньої правдоної віри. Тут шукав по утраті перемиського владичого престоло охорони й поперта єпископ Антін Вемницький та перебував тут приблизно в 1668—1675 рр.

(Продовження буде).

Довгі і темні осінні ночі, це найкращі жинда для вломників, тому бережіться перед злодіями та обез-

печіть негайно від крадежі з вломом своє майно в Товаристві взаїмних обезпечень.

„Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Франц Ковковський.

Над джерелами Ослави.

Управа річки. Ниви в Маківі такі: „За погарі“, „Кошарниця“, „Дівка“, „Лавлет вирх“, „Криваків“, „Ославиця“, „Піжкі“ (цимат поля між Ославицею та хатами), „Кошарка“, „Глянець“ (на тому полі жовта глина), „Лаз“, „Над загороди“, „Тіснина“. Сножати коло хат називаються „сігала“, грунж коло церкви „Лажки“. Поле „ласічати“ (корчуть ліс під поле) ще й тепер. Високо в горах положені ласовиська („грушники“) пасічать що другий рік на толоку.

Господарять у той спосіб, що на поли садять перший рік „бандурку“ (картоплю), в „бандурчаниці“ сіють пшеницю, або жито (деколи по житі ковошину), та на третій рік овес. По вісці возовить гумос і сіють озиме жито, або „на ярі“ жемін, оркш. Озимини сіють звичайно більше, як ярго.

Обиринка (гною) вживають звірнного, а гноять лише ниви, що не лежать над рікою. Ниви над рікою замулює весною вода, що вилілає з ріки, а цей замул має таку вагість, як звірнини погної. На цих нивах сіють звичайно овес.

Землю обраблюють плугом та бороною. Складові часті плуга такі: чепіг, граділь, дьчка, дёмш, „стрила“ (полов), чересо (передзе залізо). Скріплення дёмша називають „рак“. Граділь лежить на „пужиктах“ (пужикх колесках), що їх дучить із граділем залізна обручка. До вісці коліс прикріплюють ланцюжком „сворін“, а на ньому заціплені оков“ (гужок). „Дьчка“, що прикріплена на осн, дучить за четверню при помочи „чокотена“. Коли ще орані волами, почіпають ярмо на „жлочнику“, що приціплені на „четверні“.

Борона має б „біл“, на кожному „білі“ по б зубів (залізних). Біла позначені поперечка (літка). В переду борони знаходять поперечка (що її зовуть „любігачка“), на неї закладають залізне вогино з ланцюгом (зовуть його забориник“). До ланцюга приціплюють орчк.

Дуже цікаві знамі при сіянні ярго збіжка, а саме віса. бо його стараться сіяти перш усею. У цей віс не слід ніщо позначати з хати, не слід ще вигортати гною зпід худоби. Ці заклади с в звязку з віруванням, якщо хто видає з господарства будь яку річ, що має вагість, може тим самим справчинити втрату майна. У день, коли мають сіяти овес, ладять скоро їду та поспідаючи кладуть на ніз усе потрібне знаряддя. Коли вже все готове, найстарша жіва в хаті збирає на себе кожу, обернений волосом на верх („волохатий“), виходить на двір та обходить трічі за сошем віс, що до него запрожені вже коні. Під вісою пахою тримає хліб, у лівій руці посудину з водою, а правою рукою кропить віс і коні. Коли вже трічі обійшла та покорила, виліває решту води перед коні, а потім кладе перед коні хліб, що його держала під пахою. Господар хрестить перед вісним багатом (бечом) і коні з возом переходять через хліб.

Висерегаються, щоб тому, хто їде в поле, не перейшла дороги яка жіва (велике нещастя — як пагітна жіва).

На поле господар бере „табжук“ (торбину) з хлібом і серим віцем, а ще й хліб, що його вдома клади перед коні. Як починає орати, тоді загіг „зби-

рас“, не розорює, та коли вже витяг першу борозду й вертається в другу сторону, кладе в борозду вісє із „табжик“, відтак бере землі („глини“) з борозди та потирає нею коні по хребті, щоб здороти і сильні були та щоб худоба в обори здорова велася.

Звертає при тому увагу на те, яка птаха перша сядє на полі: як ворона, то буде добрий рік, коли півска, то будуть у році ласкани. Коли при орані побачить мушну, тоді несе буде урожайний рік, колиж знову жіку, рік буде поганий („дзораний“).

До першого сіяння приготовляють „сівальниду“. Це новий мішок, що в ньому сівам носить збіжка. До сівальниці зашивають в один рік потріха всякого насіння, кавальчик або цілу профору.

„Хжага“ в Манєсі.

гроші. Мішок повинен бути новий, неживаний, навіть мотузок при ньому має бути також неживаний.

Збіжка жуєть зубковатим серпом („сирп“), фабричної роботи. Складається він з „ручки“ та „сирпа“. Траву, овес і ковошину косять косово. Складається вона з вістря („доси“), прикріпленого до „кісята“ (ручки), „обрівками“, а щоб вони туго трималися, закріплюють їх клинцем. Гострий косу брусиком („дурбак“ або „осовка“), що його тримають у „кужіні“. Клепають коси на „бабці“ — „молоток“. Вигаджують залізним прутом („дигроч-прут“). Сножоси бувають у ліній та серпні.

Колі викосять овес, приносять косарі до хати вінець із віса на косі. Коли знов-же привозять перше збіжка додому, тоді слід поробити такі заходи, щоб виши не їли збіжку: На полі при накладанні першої фіри не слід робітникам ні слова промовити до себе, доки не наберець повної фіри. Коли вже збіжка приведець додому, один бере залізо (звичайно „бабу“ від клепаючи коси) в зуби та з цим обходить фіру, потім на місце, де має складати збіжка сіє дрібний камінь або пісок змад ріки. Коли беруть уже останню фіру, лишают у полі трох мерця, та промовляють: „што забрали — то нам, а решту вам“. На останньому лані живуть „дрля“ (два снопи поздож).

Збіжка волозять ціном, що складається з дерлака („лішино“) та „болена“. На ціпніні с „каблучок“, на „бісени“ — „лашца“. „Каблучок“ із „лашцею“ дучить „лшчка“ (шкураний шмурок).

(Далі буде).

В здоровім тілі — здорова душа.

Недавно урядна собі українська молодь з мушнських сторін прогуляла на Яворину. Була це друга прогулянка в тому році. Погода гарна, тепло — тому багато багато хлопців, дівчат, господарів і господинь виїхало на Яворину у горушину свої поляни, пазабрати яфни, — з сусідами поговорити, відпочити та свободно подивитися красу у велич своїх дорогих гір.

Весело стало на Яворині — залунала пісня — співає молодь зі Злочеського — співають усі разом. Співують пінтою лемківські пісні й лагально-українські. Знакомілись ближче. — Пісня одних прикланала других, так, що по якімсь часі кілька прогульковій зайшлося разом на шпиль Яворини. Найшовся і amator фотограф і зробив знімку. Маленький апарат не обхопив усіх присутніх, а було їх разом понад тисячу.

Усі веселі, гамірно як в уланку — а усім так мило, так люво поговорити разом, пожартувати. — Та щоби то сонечко на небозводі в місяці стояло! Воно котиться щораз дальше і вказує, що вже час збиратися домі, бо декотри дорога далека, а завтра треба вийти на Яворину, не зі збачком на ефірці, але з доброго косяку, бо кустріця вже чекає косярці. Верхи яворинські залувають знова не тільки піснями, але й бренькотом кіс. Дівчатка вивісуть поладунок і возмуться

до грабани. Зачинється шоденна тяжка праця, щоби лише погода була.

Кожний з прогульковців глядять з туготою за хованочись сонцем. збирається до свого гурту і з пісню вертає до свого села.

Ось так весело і гарно починає використовувати вільний час шід праці українська молодь Лемківщини. Як перша так і друга прогулянка молоді на Яворину, не подобалась „генералам“ з „Лем-Союза“. Пилин з „Лем-Союза“ і Іван прихвостені як пилились зі згоди, що на селення Лемківщини, а головно молодь починає гуртуватися і культурно переводити вільний час. Писави з „Землі і Воли“ і криничського „Лемка“ у своїй гауптці замали пишувати різні пісенці, бажючи осмітити прогульковців — а осмітили самі себе! Кожний знає, що заародити кілі на дурничку, тому і лемківським запродацям жаль стало, що і їм не калята даяк окуринна з мерничі, Бідаки ходи-

УВАГА! Прохання. УВАГА! ДО ГРОМАДИ В КАНАДІ

звернемося з оцим проханням, щоб якомога любили свої аерти й передати на риси нашого представника в Торонті, громадянина В. І. Чельока, уносившого до зборівня зборювачів лемків і ерополит на „Нашого Лемка“, Зокрема зрозуміти Бєлх, що хвалювальні свої зобов'язання.

Адміністрація й Редакція.

ли як по скляках і роздивували скляки хто хлібні купи. Облапувались дуже як дізнались, що прогульковці і пильтований хліб їли. А як дізнались, що прогульковці і сир мали, то нашим запропаденим аж сліна з гамби текла, так їм дурничка пахла.

Зі згоди і згоди прогуляку на Яворину назвали, українськими намерами. А тишком вишком посилались якісь доноси, бо тепер поліція з Лавової, Криничі, Мушнви й Пшівної, перестукує поодиноких прогульковців — а такі ходили на Яворину, що організував тоту прогуляку і т. п.

Що хтось щось доноси, можна догадуватися з того, що в часі прогуляки був на Яворині постерукований Скоковь (у шивлій одежі) але не майшов пречини до якоїсь вистрепелі.

З того виходить, що панове Халтишакі, Трохихонські, Миванішакі і компанії зі згоди аж політику бачуть у прогуляці. Вони босяки не видять, скільки то людей зі світа день у день їдять і ходять на прогуляку на Яворину. То як паніде на Яворину, то прогуляка, а як хліб, то „мажебіно!“ Видно з того, що тим пилам з Криничі в голові щось уже колатиться. Коби ще ліпше їх обторкнути, але так, аби і найближче даякото того пізнало — тоді буде єдрістю на Лемківщині.

Лемко.

Гамба — уста (про)
дівчю — дівчю.

Перший раз на сцені.

Мені тоді десяти рік минав. А від того часу, мов більше десятих літ минуло. Десять літ, скоро й немітно поплило у вікночі, мов хвилі бисвоті річки, що неспадно котяться вперед.

Я був тоді хлопцем-школярем. Одного разу, по науці режисі, відвадься до мене з харківю в руді — о, катежит та з усмішкою какає:

— Мави тут Максим гарного вірша, тільки він його добре не-пам'ятає і будеш декламувати на сцені перед представленням.

А-а, як декламувати, то декламувати! Що мені там, це так само, якби хтось відвадься до мене з буквою чи обарником в руді, та при цьому скакає:

— Мави тут стику букву та ліж П.
І знов картку, рівно записку кількома строчками, а в голові, аж загудало мого:

— То-то! — буду декламувати на сцені. На другий день, а вже навичив на пам'ять, вірник коретельний був.

А тут так довго треба ждати, бо представлення аж за два тижні. Ой головачко мені! Та і хотів би, щоб воно вже завтра було. Але трудно, як треба ждати, — то треба що зробити?

Моясь з білою мопуці як два тижні, а мені здавалося, що вони тягнулися цілий рік.

Врешті надійшов акажаний день, а з ним і вечір привілося. Шкільна зала, що в ній мало відбувся представлення, була прикрашена кілками та склянками алмази. Під стелею, вислизавою квітло їм чи три дівчата, з високо залученими киотами.

— Скрип-скрип, скрип-скрип, чутн воно розурає під ногами; це домиш авиничко збудованої сцени, вигнались від вагою проночних авторів і відвадали ост-тні звуки.

Задесьняк дивюнок.

Ось в мене на сцені.

Піднявся звисла. — Ох замусявкоко мого рідка! На сцені стілька голос, що й понесити годі. Кількасот очей звернутий погляд на мене, а це в першій хвилині, авиничко таке вражіння, мовби в мене мурашки пробігли за спиною. Я кака декламувати:

— Весна. Усе скрізь зелене,
Павиків стілька в небесах,
А ген під лісом видко,
Могла в зеленех кущах...

Спершу тихо і придляло голоси мій слова, а дальше твердо і самоітно замусявко.

— І тільки вітри наче димом,

А лаж тиню бють поклонні
І честь борців відвадься...

Це була декламація, про могилу Степана Стрипа; про цю Борці-герои, що жинти віддав — за Україну.

Я скрізь в миттю опинився за сценою, а в голосі мені, ще довго-довго — мави вистративе гулячи чимось, мукачи слова декламації: „...лом тиню бють поклонні і честь борців відвадься?“

— Як? То лаж бють поклонні і відвадься честь борців? — а дек люди? Де друи і моводні брати оцих борців?

Немає забути?

— Ні-ні, — відвадься якісь тамний голос. — Хіба ти не бачив, як на сцену мукачу, про покійши Борців-герои, в багатови подивлявся голови, стаскався давало аж судорожко држати уста, а очі лажали дивити ногам та прокинували колосі геролі? — мов лискава гину темн.

— Ні-ні, борці за волю, Ваші могилі не будуть забути. Вони постійно нагадуватимуть братам — про цю діло, за яку Ви вдали.

Такова сценка розіграла груди і котилося тоді гучно на весь світ.

— Валогословенні будале Герої і спільно-жю з жемі, бо ростию нога лажстану но мого Риди, і вони їдять до цієї цілж, до моєї Вані, аж судорожко дітні.

А. Попередній.

Історично-побутовий начерк про село Фолош.

Фолош, це лемківське село в південному повіті, коло Ямного-рода. Від сходу, південні й західні околиці оточені горами і лісами, а від півночі відкрите, притягло до „лісарського“ гостинця, що веде з Ямного-рода до Гораниць. Гори, як з трьох сторін мов серпаном оточують Фолош, називаються: Ділак, Кобіла, Косм (а), Спаласька, Чертеж й Янич. Через село притече річка Клопівниця. Само село ділять на три часті: Потаж, Середина й Цапівка. Долина части звється Цапівка, бо там живуть господарі, що мають назвине „Дан“. Горішній кінець села, названий „Потаж“, бо там і днини була фабрика що виробляла потаж, а зараз у сусідньому присілку Гути (що належать до Переринки) виробляють шкло.

Фолош ділиться на 14 ріль: Базушівка, Гоцька, Гуделька, Камьчугівка, Ківерівка (Горучівка), Кирпівка, Крілька, Палівка, Потаж, Смарківка, Стецівка, Ураїшівка, Цапівка, Шахівка. Кожен ріль діє на підставі контракту з 27. лютого 1798 року священикові у Волі Цеклянській по 2 горці виса в зерні що разом вносять 8 корців і 14 і пів горця, яко сїпшани, як мовлять. До того додають у величезному часі ще хліб й виця на пшениш.

Фолош не має ані церкви ані цинтаря, ані парохіяльного поля, належить до парохії Волі Цеклянської. З того виходить певно, що Фолош, хоч більший від Волі Цеклянської, одначе повстав пізніше від неї, отже в 17 столітті треба шукати його початку. Документа про повстання, чи основиання Фолоша нема. Своє задоволення здавдечу багатирям Мишилка з Самокляска, де вони мали в лісі замоч, в дім Юрій Мишкош, сандомирський воевода, гостин Дмитра Самокованця.

Сама назва села „Фолош“ вказує, що тут колись були водні вартати, в яких ступами фоловали вигнати сухо. Фолош в давніх документах має тек назву Клопівниця зовсім інше село, від Фолошець до широкі Переринка. Клопівниця відомості з звітству „земопішниця (як це було в 47 ч. „Нашого Лемка“, з I. XII. 1935 р. стр. 10.) багато старіше село та має знаний початок. Можливо, що Фолош повстав пізніше від Клопівниці як

ного колошона та в своїх початках звався Клопівниця, одначе пізніше через фоловання сухо, самі мабуть Клопівничан назвали його Фолош.

Давні власники Мишилка потребували людей до панщинної роботи, тому радо позвонили людям пословатися. Зовсім певне повстання горішнього кінця села, так званого Потаж. Тут виробляло потаж у фабриці й ту часть села замешкували зваїті робітники поляки: Блошарі, Коник, Кіцильські, Фундаєвичі. З часом вони змішалися з нашими так, що тепер у Потажі остаа лише одна рим-католицька родина, але й вона не говорить по польськи, лише лемківським говором.

У початках кожний оселяник зшивав стільки гористого ліса й ґрунту, скільки дав раду обробити. Про фабрику потажи в лише агадка, але віхто з найстарших людей не пам'ятає, як виглядала сама фабрика, а на місці, де вона стоала, ще сьогодні знаходиться чорна вигалена земля. На довшньому кінці села остає до двох нурованих будинков „поташи“, в якому колись мешкали бурякі люди, що ходили мабуть у фабрику. Фолош числять тепер околи 100 хат з приблизно 600 українськими душами. Земля дуже бідна, страшно каміниста, та й тої дуже мало, тому селяни шукали прожитку в Америці, а в хаті до сьогодні рятуються й добираються на життя камєвським промислом. Виробляють акрина (млинні), точила, дурбани до го-

трени кіс і памітники на гроби (декони навіть жидівські).

Найбільше називає у селі Гоци, Крїлї і Раків. Господарі мають 705 гектарів і 28 м. квадратних землі. Двірський обшар має 468 га 51 а і 88 м. На лісі припадає 482 га 18 а 66 м. З того на громадський ліс 19 га 89 а 99 м, бо решта двірська.

Фолош заживує своє повстаніє Мишилкам, від яких перейшов до Стадницьких, а відтак переходив через багато рук, як в 1893 році купили тутешні ліси закїнїчі з Кривока, Норбертївас. За панщини з Фолоша ходили на роботу до двора аж на четверте село, до Самокляска, де їх страшило при роботах побивали й то дуже часто неслушно. Про ту кривду людей на панщині — як переказ голосить — доповідає аж цїсар у Відні; перодотуся в жєбрка й прийшов до двора в Самоклясках, де найвїсше за погоница. Біля полудни став цїсар допитиватися, щоб панські гайдуки позвонили робітникам спочивати, бо сонце вже високо підійшло на небі. За те гайдуки дуже його оганями покларли так, що ледви показав цїсарську одїж зпід жєбрчакїх лахмїтїа — мусїв утікати, щоб його дальше не били. Усїм лише сказати: „Панщина була, але вже й вїсць.“ І дійсно від тоді скасовано ганєбу панщини. Годїться ще агадати, явщо за панщини жєлєвас сєлївни, то мусїв мати від пана дозвіл. А як робити двїшну з другого села то мусїв мати позволення від другого пана. Про такі позволення є агадка при кожном пїлобі в метрїках тут на Лемківщині. (Досїсєчня буде)

На марґінесі лемківських подій.

Всі знаємо, що діється під сучасну пору на Лемківщині, зокрема від релїґієвнїх оглядов. Дякото присьмо нам ствердити, що вїстки, помїщенї в 17. ч. 5 стор. п. з. „Ловити рибї і т. д.“ про о. Степана Ядловського, не є аж такі дуже страшнї, бо при добрій волї можна налагодити справу взаїкориснїє для обох сторін. Зокрема о. Степан Ядловський не дав до того часу причин до відзорнї про жєсь ревнєжато, або шкоду національнї справи.

Нашика — дотепер свїдомо признаєтьсє, що він ширїй Українїєнє та до „Лемко-Союзу“ не вписавсє а занятї й достоїнствє в Курїї Ап.

Адмїнїстрації Лемківщини приїни лише з ідеї.

Подастєсь також до загальноє вїдомє, що неслушно посудїє о. Іван Полївський та безпїдставнє шикєвуванє Вер. о. Михайла Жєлєвнєського за мнїє авторствє згаданї статтї в 17. ч. „Нашого Лемка“, бо Впр. о. Михайло Жєлєвнєський, українськїй душєпастїр у Риманївськїй Заводї не був автором цієї статтї. Вїданї Редакція слухєно вїждєжє і правїльно, що не лише одїє совєтїк Апост. Адмїнїстрації Лемківщини має бути Українїєнє, але всї повиннї бути Українцїми, як також сам Апостольськїй Адмїнїстратор.

